

HOOFDSTUK 10

“GEEN TUCHTHUIS”: HET GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

“Het zwaartepunt van het leven in het internaat ligt op de studie. Een deskundige staf staat ter beschikking om de leerlingen bij hun huiswerk te helpen en te begeleiden. Voorop staat, dat de leerling geholpen wil worden. Iemand die NIET wil, kunnen wij beslist niet helpen.”

Voorlichtingsbrochure Gemeentelijk Internaat, begin jaren zeventig

Inleiding

Op een regenachtige zondagmiddag zocht ik in Google eens naar het Gemeentelijk Internaat Ter Apel en tot mijn verbazing kwamen er allerlei gegevens over het internaat, die opgeslagen zijn in het archief van de Gemeente Vlagtwedde (in het gemeentehuis te Sellingen) te voorschijn. Dus een goede reden om eens naar Sellingen te gaan en in het archief te gaan kijken wat daar zo te vinden zou zijn van het internaat. Nu, dat was veel. Veel brieven over de oprichting van het internaat, veel bouwtekeningen en ontwerpen voor de verbouwing van een café tot internaat en van latere verbouwingen van het internaat. Maar wat wel zeer verrassend is: ook leerlingendossiers. Ook mijn dossier is aanwezig. Daarin vond ik een oud schoolrapport van de U.L.O. te Amersfoort uit de jaren 1958-1961. 1961 het jaar dat ik in de derde klas van de U.L.O. bleef zitten en vervolgens naar het internaat gestuurd werd. Ook vond ik een paar brieven die mijn vader naar Van den Bosch, de directeur van het internaat, gestuurd had met de beantwoording erbij. En dan ook nog mijn eindexamencijfers van 1965 toen ik mijn H.B.S.-b diploma haalde.

Alles bij elkaar veel, verrassend veel.

Wat hieronder volgt is maar een klein gedeelte van wat ik daar bekeken heb. In onderstaand stuk zal ik het niet hebben over de bijzondere mensen die ons op het internaat begeleidden. De onderdirecteur W. Weiss en de assistenten Hagens, Posthumus en Daum en ook niet over de hele bijzondere assistent die er maar één jaar is geweest De Kievit en die plat Utrechts sprak, maar wel heel erudiet was.

Wel zal ik het hebben over de ontstaansgeschiedenis van het internaat en de eerste 10 jaar van het internaat en hier en daar nog een persoonlijke herinnering ophalen.

Begin

De eerste gedachten om een internaat op te richten in Ter Apel stammen uit 1947. Er is in dat jaar op het gemeentehuis een bespreking met de directeur van de R.H.B.S. en de burgemeester. De gemeente maakte zich zorgen over het voortbestaan van de R.H.B.S.. De school had toen ruim 100 leerlingen en dat zou op de lange duur te weinig kunnen zijn om de school in stand te houden. De gemeente hecht grote waarde aan het voortbestaan van de R.H.B.S., mede gezien het feit dat Ter Apel als ontwikkelingsgebied was aangewezen voor toekomstige

Internaters met hun begeleiders, omstreeks 1976. In het midden zittend, directeur Vossen.

industrialisatie. Het was in eerste instantie de bedoeling om een particulier internaat op te richten voor 20 jongens. De gemeente zou helpen om een pand te vinden. De plannen raakten echter op de achtergrond, maar kwamen in 1950 weer te voorschijn. De onderwijsinspectie en ook het ministerie van onderwijs stonden positief tegenover de plannen tot oprichting van een internaat. Aan de Sellingerstraat te Ter Apel was een café Scholtens gevestigd. Dit café gaf veel geluidsoverlast, vooral ook omdat het mooi lag aan de rand van de bossen en dichtbij het net gerestaureerde klooster. In 1950 kon de gemeente dit café kopen en daarmee ook de erfpacht van de grond verkrijgen. Na een verbouwing zou dit pand zeer geschikt zijn voor een internaat. Hiermee zou meteen een tweeledig doel bereikt worden: sanering van het ongewenste café en het oprichten van het internaat.

De voorstellen hiertoe werden aan de gemeenteraad voorgelegd en werden met

algemene stemmen aanvaard. De kosten van de verbouwing van het café, waarbij er ook ruimte bij gebouwd moest worden en er een directeurswoning in het pand moest komen, werden geraamd op fl. 97.900.-

Tot eerste directeur werd op 25 november 1951 benoemd de 46-jarige D.W. v.d. Bosch, leraar wiskunde, te Doetinchem. Hij werd als directeur aangesteld op 1 maart 1953 en het internaat ging op 1 september 1952 open met 20 jongens.

Bijzonder is het verzoek van de gemeente Vlagtwedde aan het Waterschap Westerwolde in een brief, gedateerd 13 maart 1953, om een riolering ten behoeve van het internaat te mogen aanleggen, die loost op de naast het internaat stromende Ruiten-A. Volgens mijn herinneringen was dat inderdaad in 1961 nog het geval. Later in de periode 1964-1965 werd de Ruiten-A gekanaliseerd. Hoe het toen met die open riolering is afgelopen, heb ik niet kunnen achterhalen. Wel is het opvallend dat nu de Ruiten-A weer kronkelend wordt gemaakt tot een soort kunstmatig riviertje in het kader van 'terug naar de natuur'.

Verder zijn er problemen met de verwarming. De capaciteit van de centrale verwarming was niet genoeg. Oorspronkelijk was deze gericht op een slaapkamertemperatuur van 12 graden, pas bij aanpassing in 1963 van de verwarming kan een temperatuur van 18 graden gehaald worden. In mijn herinnering was het 's winters inderdaad erg koud op de kamers. Vaak had ik meerdere truien aan en had ik 's nachts ook nog mijn dikke montycoat over mijn bed liggen. Vooral de beruchte winter van '62-'63 was behoorlijk koud.

Een ander probleem was dat er langs de voor-gevel van het gebouw een aantal hoge bomen stond dat het zonlicht in de kamers aan de voorkant tegenhield. Van den Bosch dient dan ook al in november 1952 een verzoek in om deze bomen te laten kappen, aan de voorkant van het gebouw een tuintje aan te laten leggen en de sloot die voor het gebouw loopt te dempen. Aldus geschiedt.

Dan is er nog een mooi verzoek.

De tennisvereniging van Ter Apel heeft in 1952 twee tennisbanen achter het Boschhuis aangelegd en verzoekt de gemeente vervolgens

om een financiële bijdrage te willen verstrekken, zodat 20 jongens van het internaat daar kunnen tennissen. De Tennisvereniging vindt dat alleszins redelijk om dit aan de gemeente te vragen, omdat de jongens maar tijdelijk van de tennisbanen gebruik zullen maken. Of dit verzoek ook wordt ingewilligd, heb ik niet kunnen vinden. In mijn tijd waren er niet veel jongens die tennisten. Gehockeyd werd er echter wel veel. Dat was ook in het begin van het ontstaan van het internaat al het geval. Wat er toe leidt dat Van den Bosch een dringend verzoek bij de gemeente indient voor het inrichten van een sportveld op het weiland tegenover het internaat, daar de jongens van het internaat de openbare weg voor het internaat als hockeyveld gebruiken. Dit verzoek wordt kennelijk niet gehonoreerd want later vraagt Van den Bosch of het internaat na schooltijd gebruik mag maken van de nieuwe sportterreinen die aangelegd worden achter de R.H.B.S.

Al in november 1953 doet Van den Bosch het verzoek het internaat te mogen uitbreiden tot 40 jongens en op iets langere termijn naar maximaal 52. Er worden allerlei plannen gemaakt en tevens vindt er een uitgebreide correspondentie plaats met de gemeente Groningen om grond naast en achter het internaat te verwerven voor deze uitbreidingsplannen. Uiteindelijk wordt het internaat inderdaad uitgebreid tot 52 jongens en worden de drie- en vijfpersoonskamers tot eenpersoonskamers verbouwd, wat volgens Van den Bosch de rust zeer zal bevorderen. In mijn tijd hadden we

allemaal de beschikking over een eigen kamer en waren verreweg de meeste kamers voorzien van een eigen wastafel wat natuurlijk erg plezierig was.

In het archief van de gemeente is een verslag van de Gemeenteraad van 10 mei 1955 aanwezig. De voorzitter, dat zal de wel de burgemeester geweest zijn, doet een voorstel om het internaat uit te breiden van 40 tot maximaal 60 leerlingen. Het voordeel is dat daardoor de exploitatie, die tot nu toe verliesgevend is geweest, winstgevend kan worden. Vanuit de raad wordt gevreesd dat daardoor de invloed van internaatsleerlingen op de R.H.B.S. te groot wordt.

De voorzitter houdt een mooi betoog:

“Algemeen is men van mening dat op het internaat alleen de domste jongens gaan, die niets anders doen dan bungelen. Er zijn er wel bij die wat speels zijn, en ook niet een al te best verstand hebben, maar toch een goede opleiding van H.B.S. of U.L.O. willen hebben. Zo is er vorige jaar nog een internaatsleerling voor H.B.S.-b met de beste cijfers geslaagd. Wel geloof ik, dat het gehalte en vernuft en intelligentie wel iets lager ligt dan in het algemeen in de R.H.B.S. te Ter Apel het geval is. Overigens ben ik van mening, dat het voor Ter Apel wel goed is dat er wat ander bloed komt en dat men met andere levensgewoonten en opvattingen in aanraking komt. Natuurlijk gebeurt er, als de jongens bij elkaar zijn, allerlei kattenkwaad. En als het daar bij

Gemeentelijk Internaat
begin 60-er jaren

Het vroegere café Scholtens aan de Sellingerstraat waar later het Internaat werd gevestigd.

blijft dan is daar ook niets op tegen. Ik geloof echter niet, dat het gehalte van de R.H.B.S. in het algemeen zo veel minder zal worden door de leerlingen van het internaat.”

Nadat nog een raadslid oppert het internaat zelfs nog verder uit te breiden tot meer dan 100 leerlingen wordt het voorstel tot uitbreiding en dus ook het internaat te verbouwen tot maximaal 60 leerlingen aangenomen.

Verhouding met de R.H.B.S.

Ondanks het feit dat het internaat opgericht was om het aantal leerlingen op de R.H.B.S. te versterken waren de verhoudingen tussen de directeur Hoffenkamp van de R.H.B.S. en de directeur van het internaat, de heer Van den Bosch, niet optimaal. In 1958 zijn er 30 jongens op de U.L.O. en 17 op de R.H.B.S.. Dit komt volgens Van den Bosch door dat de R.H.B.S. de naam heeft snel jongens van school te verwijderen die niet goed kunnen leren. Volgens Van den Bosch, in een brief aan de gemeente gedateerd 5-11-1958, zijn deze leerlingen vervolgens elders wel geslaagd. In de tijd dat ik op het internaat was, de periode sept. 1961 tot juli 1965, waren er in 1961 ongeveer 20 leerlingen op de U.L.O. en 30 op de R.H.B.S.. Toen ik het internaat verliet was het aantal U.L.O. leerlingen sterkt vermindert ten koste van R.H.B.S.-leerlingen wat waarschijnlijk mede kwam door de nieuwe directeur op de R.H.B.S., de heer Havinga, en de nieuwe directeur van de U.L.O., de heer Deelstra. Die laatste was wel een heel bijzondere leraar. In zijn toespraak bij zijn benoeming tot directeur kon hij het niet laten te zeggen, dat hij op deze benoeming jaren gewacht had.

De leerlingen

Met de leerlingen op het internaat heeft Van den Bosch wel wat te stellen. In een brief aan het gemeentebestuur in mei 1953 maakt Van den Bosch zich grote zorgen over problemen met één van de ouders van de jongens. De leerling in kwestie is na een schoolfeest niet naar het internaat gegaan, maar rechtstreeks op de fiets naar huis. “Gelukkig”, schrijft Van den Bosch, “is hem gebleken dat de jongen rechtstreeks naar huis is gegaan en er dus niets verontrustends was geschied met betrekking tot meisjes”.

In juni 1954, verwijderd Van den Bosch twee U.L.O.-leerlingen. De jongens geven al lang allerlei problemen, maar de maat is vol, als zij onafhankelijk van elkaar school verzuimen en te laat op het internaat komen. Merkwaaardig is dat Van den Bosch zich kennelijk moet verantwoorden aan het gemeentebestuur over dit soort zaken.

Maar hij neemt het ook voor zijn leerlingen op. In een brief van juni 1954 aan de leraren van de H.B.S. neemt hij het vurig op voor één van zijn leerlingen. De jongen heeft een moeilijke jeugd achter de rug en kan volgens Van den Bosch daardoor niet goed meekomen in de eerste klas van R.H.B.S., maar Van den Bosch ziet wat in de jongen en vraagt de lerarenvergadering het nog eens met hem te proberen.

Eind 1955 schrijft Van den Bosch een verontwaardigde brief aan de ouders van een jongen over het feit dat gedurende 3 jaar zijn vrouw en hij samen met de assistenten het beste hebben gegeven om de jongen te doen slagen. Dat lukt dan ook, maar het blijkt nu dat zowel de ouders als de jongen in kwestie na het uitreiken van het diploma Van den Bosch en zijn vrouw negeren en onbeleefd behandelen. Dit zal wel het geval zijn geweest voordat de echtgenote van Van den Bosch een hersenbloeding gehad heeft. In de tijd dat ik er was, was zij min of meer halfzijdig verlamd en kon ze niet goed meer spreken. Was mevrouw Van den Bosch samen met haar man de eerste jaren de spil in het internaat geweest, in mijn tijd ging dat veel moeizamer. Wel was ze soms opeens weer duidelijk aanwezig tijdens de maaltijden. Dan kon ze opeens flink te keer gaan omdat iemand bijvoorbeeld op zondag geen colbertje aanhad of een spijkerbroek droeg.

10-jarig bestaan

Op 16 november 1961 vraagt Van den Bosch aandacht voor het 10-jarig bestaan van het internaat op 1 september 1962. Hij wil dat groots vieren en vraagt aan de gemeente een bedrag van fl.2000.-. Hij krijgt toestemming om dit feest te organiseren in oktober 1961, maar de fl. 2000.- moet hij uit de exploitatie halen. Dat feest is er inderdaad gekomen. Ik herinner mij een feest in het Boschhuis. Mijn ouders waren er speciaal voor overgekomen. Ik ben op dat feest geweest met de roodharige Marina, die ik nog aan mijn ouders heb voorgesteld. Ik denk dat ze daar erg van geschrokken is, want het is verder met haar niets geworden.

In de krant onder de kop: ‘Tien jaar internaat Ter Apel op waardige wijze gevierd’ wordt uitgebreid verslag gedaan van de festiviteiten.

De burgemeester, de heer Waalkens, spreekt zijn grote waardering uit voor de directeur en directrice, die een huiselijke sfeer weten te scheppen. Apart worden nog door hem vermeld de heer Weiss als administrateur en de heer Hagens, schermleeraar en mej. Hofkamp hoofd van de keuken. Namens de leerlingen van het internaat spreekt de voorzitter van de internaatsclub W. van Zijl. Hij geeft namens de leerlingen een zilveren schaal aan de directeur en aan mej. Hofkamp een televisietafeltje. De heer Hoffenkamp, directeur van de R.H.B.S. wijst er op dat van de 119 leerlingen er 39 van het internaat komen en dat daardoor het voortbestaan van de school niet in gevaar komt. Namens de assistenten biedt de heer Weiss een foto van het Koninklijk Huis aan. Tjonge jonge, het kan niet op!

Vervolgens wordt er een toneelstuk opgevoerd, maar de eerste acte verval vanwege te korte voorbereidingstijd. Dat wordt echter door het cabaret getiteld ‘Capriolen, het vallen en opstaan van internaatsleerlingen’ door Marius Crans en Willem van Zijl weer goed gemaakt.

Dagelijkse gang van zaken

Op 8 februari 1965 schrijft Van den Bosch, kennelijk op verzoek van het gemeentebeestuur, een uitgebreid verslag van de dagelijkse gang van zaken en de taken van de directeur en het andere personeel inclusief de onderdirecteur en de hoofdassistent. Deze laatste is o.a. belast met rattenbestrijding. Nu dat moet

DE DAGINDELING	WAT MEN MOET (MAG) MEENEMEN
van maandag tot en met vrijdag	Voor de school moet je voorzien zijn van: a. schrijf- en tekenbehoeften b. schooltas c. schriften en boeken. De meeste scholen hebben een boekenfonds; de deelneme hieraan is fakultatief. Het verzoek daartoe moet worden gedaan gelijk met de aanmelding.
7.50 uur ontbijt 12.55 uur lunch 15.50 uur theedrinken 17.15 uur avondmaaltijd 18.00 uur studie 19.30 uur thee- en koffiepauze 19.50 uur studie 21.00 uur pauze 21.30 uur studie 22.00 uur einde studie	Verder moet worden meegenomen: a. een gezondheidsverklaring van een arts en b. een verklaring van doorlichting van een konsultatiebureau; beide verklaringen niet meer dan een maand oud. Voorts dient men bij zich te hebben: a. toiletartikelen en b. kleding. Als richtlijn dient het volgende: 1 regenjas en (of) winterjas schoonkleding, voldoende voor 3 weken 2 sportshirts (geen voorgeschreven kleur) 2 sportbroeken zwenkleding 2 badhanddoeken (gekleurd) Kleerborstel, schoensmeer en schoenborstel(s) Voor bijzondere gelegenheden „nette” kleding. Naast een fiets mogen ook worden meegenomen, sportartikelen, zoals een hockeystick, een tennisracket, schermmateriaal enz. Het is tevens toegestaan zelf een dekbed mee te nemen.
zaterdag	DE HANDHAVING VAN DE ORDE EN REGELMAAT Zoals in iedere gemeenschap is ook op het internaat een goede orde en regelmaat een absoluut vereiste. Alle leerlingen zijn dan ook gehouden aan alle aanwijzingen en opdrachten van de directeur en/of de assistenten onvoorwaardelijk gevolg te geven. De directeur, of bij ontstentenis zijn vervanger, is bevoegd om zo nodig te straffen met bijvoorbeeld de verplichting om op de kamer te blijven (kamer-arrest) de verplichting om in het gebouw te blijven (huis-arrest) gehele of gedeeltelijke inhouding van zakgeld, extra-korveel enz. of wel combinaties daarvan. Graag zouden wij beide vorige sinter's laten vervallen. Liever zouden wij zien, dat men zich gezamenlijk verantwoordelijk voelt voor de goede gang van zaken, zodat straffen niet nodig hoeft te zijn. Om deze gezamenlijke verantwoordelijkheid te bevorderen worden er wekelijks gesprekken gevoerd tussen een groep leerlingen en de directeur. Hierdoor leert men elkaars standpunten beter kennen en worden er vaak regels gewijzigd, aangevuld of geschrapt.
9.00 uur ontbijt 10.00 uur koffie 10.30 uur evertueel studie 12.30 uur lunch 13.00 uur thee 17.30 uur avondmaaltijd 20.00 uur thee- of koffiedrinken	
zondag	
Uitslapen. Ontbijt mogelijk tot 10.00 uur 10.30 uur koffiedrinken 12.30 uur lunch 17.30 uur avondmaaltijd 20.00 uur thee- of koffiedrinken	
N.B. Het kan voorkomen dat ook op zondag aandacht moet worden besteed aan de studie.	

hem goed zijn afgegaan want ik kan mij niet herinneren ooit een rat gezien te hebben. De directeur heeft de kortste beschrijving, maar is wel belast met het straffen van leerlingen. Dat deed hij graag, zeker als we eens iets gedaan hadden waarbij er meerdere daders waren, dan kregen we allemaal kamerarrest. Ik denk dat ik dat zeker twee keer heb meegemaakt.

Uit het reglement van het internaat.

Oranje Boekje

En dan is daar ‘Het Oranje Boekje’. Het boekje dat je als leerling uitgereikt kreeg bij aankomst op het internaat. Opvallend is de rubriek ‘nachtrust’: “Na 22.30 mag je je kamer niet meer verlaten en lig je in bed. Houdt hier dus rekening mee en breng tijdig een bezoek aan de W.C.. Er heerst dan op de kamers volkomen stilte, zodat iedereen kan slapen. Aangezien om 22.30 uur de lichten uitgaan, mag je nadien geen licht op welke wijze dan ook maken.”

Ook aardig is de laatste bladzijde van het Oranje Boekje: “Het internaat is geen opvoedingsgesticht voor ondeugende jongens – het is beslist geen tuchthuis”. De laatste twee regels luiden: “Het woord en de daad zijn nu aan jou. Op jou komt het aan!”

Nu is dat bij mij kennelijk het geval geweest. Ik kwam er in september 1961 in de derde klas U.L.O. en eindigde na vier jaar in juli 1965 met een H.B.S.-b diploma. Niet gek. Ook mijn vader was tevreden en dat al in voorjaar 1962. Hij schreef op 5 mei 1962 aan Van den Bosch: “Rob is sterk in zijn voordeel vooruit gegaan. Goddank is hij zijn suède schoenen en lange haren kwijt.” Lange haren? The Beatles en The Stones moesten toen nog komen. En met die suède schoenen is het toch anders gegaan, die draag ik nog steeds.

Rob Jansen

EEN TRODENKIND IN TER ADEL

Van 1955 tot 1958 van mijn vijftiende tot mijn achttiende zat ik op het Internaat in Ter Apel. Na repatriëring uit het Japanse kamp in Nederlands Indië begon mijn schoolcarrière al een jaar te laat en verliep verder rafelig in Nederland, Indonesië en Suriname en toen weer Nederland. Daardoor was ik minder geschikt geraakt voor stilzitten in een klas, laat staan geconcentreerd huiswerk maken. Vooral in de ruim twee jaar aan de Nickerie-rivier in Suriname, waar mijn vader de leiding had over het ontwikkelen van een grote rijstpolder midden in het oerwoud met de fraaie naam Wageningen, had ik veel geleerd dat van weinig nut bleek voor het succesvol kunnen volgen van middelbaar onderwijs in Nederland. Wel kon ik behendig zwerven over de oerwoudrivier in een kleine indiaanse korjaal die ik in een indianendorp langs de rivier na stevig onderhandelen voor tien Surinaamse Guldens had weten te verwerven. Ik kon ook een Kromhout diesel uit elkaar halen, maar een staartdeling en zeker breuken en al helemaal algebra hadden onvermoede geheimen voor me en ook het raadselachtige Kofschip dreef half gezonken en stuurloos door mijn teksten. Als dan op de middelbare school je rapportcijfers een treffende gelijkenis vertonen met het invulformulier van de wekelijkse voetbaltoto: 1, 2, 3, 1, 2, 3, en bovendien je ouders weer naar het buitenland vertrekken, ben je gereed voor de orde en tucht van het Gemeentelijk Internaat Ter Apel. Het is, geloof ik, uiteindelijk wel goed gekomen met me, hoewel ik daarover toen in Ter Apel niet zo zeker was.

Op verzoek van de Paul de Vries van de redactie van deze publicatie wil ik proberen iets te vertellen over mijn contacten in het dorp Ter Apel. Geen vreemde vraag want hij was een van de vrienden die ik had in het dorp.

Ik werd altijd met open armen ontvangen door zijn ouders en zijn zus Suze. Dr. de Vries was bovendien mijn huisarts tot groot ongenoegen van de directeur van het Internaat die ons allen dezelfde huisarts opdrong. Ik was waarschijnlijk de enige die het recht opeiste mijn eigen arts te mogen kiezen. Ik was niet vaak ziek maar herinner me zijn bezorgde aandacht zittend op de rand van mijn bed tijdens de fameuze Aziatische griepgolf terwijl ik glazig en duizelig van de koorts naar het plafond staarde. Een huisarts zoals die behoort te zijn.

Hij hield van de Nederlandse schilderkunst uit de 19de eeuw wat voor die tijd heel ongebruikelijk

was. Ik herinner me een bevlogen gesprek over een mogelijke aankoop van een ijsgezicht van Koekoek, al weet ik niet meer welke van die grote en belangrijke schildersfamilie.

Mevrouw De Vries was altijd bereid om allerlei prangende puber-vragen te beantwoorden en ik herinner me sessies met veel thee en koekjes waar ze enkele Internaters onder andere sexuele voorlichting gaf, want op het Internaat vigeerde naast broeierige fantasieën, vooral de straat als informant.

Regelmatig werd ik uitgenodigd om op zondag te komen eten. Dat was altijd een heel gedoe want dat moest aangevraagd worden. Mevrouw de Vries, ook arts, belde dan naar de directeur van het Internaat en kreeg altijd eerst de vraag terug of het eten in het Internaat niet goed was. Dat vond ik inderdaad niet, maar uiteraard was zij zo tactisch om niet in te gaan op die vraag en al evenmin kon ze zeggen dat ze had geconstateerd dat ik licht ondervoed was. Het hing altijd van de luim van de dag af of ik toestemming kreeg. Verkeerd gebruik van macht dat misschien

Hans en Lientje op het toneel in het Boschhuis

ook werd ingegeven door mijn, zeker voor die tijd eigenwijze opstelling om zelf Dr. De Vries als mijn huisarts kiezen. Het was altijd een verrassing. Soms werd ik eerst bij de directeur ontboden om te worden ondervraagd over de redenen van de uitnodiging, een andere keer werd er probleemloos toestemming gegeven, maar ik heb ook wel eens direct kamerarrest gekregen omdat ik er blijkbaar de voorkeur aan gaf elders te eten in plaats van te genieten van het kostelijke eten van het Internaat.

Kamerarrest was een veelgebruikte strafmaat voor van alles en nog wat. Dan werden je altijd twee maaltijden onthouden. Aangezien ons zakgeld niet toeliet bijvoeding in het dorp aan te schaffen was je bevoorrecht als je goede contacten in het dorp had. Ik had met regelmaat kamerarrest en kreeg dan smakelijke lunchpakketjes aangereikt verzorgd door bezorgde vrienden en vriendinnen.

Ik had meerdere goede contacten in het dorp die het waard zijn om genoemd te worden maar de ruimte is te beperkt en Nannie Dijkstra, de dochter van de notaris heeft alle recht op bijzondere aandacht. Het was een jongensinternaat en gedreven door het gierende testosteron van die groep pubers liepen we, nee draafden we achter de meiden aan in het dorp. Ook ik rende mee totdat ik Nannie tegenkwam als tegenspeler in het jaarlijkse toneelstuk van de H.B.S. dat werd ingestudeerd onder regie van de heer Eijkelboom, docent Engels.

Het stuk heette 'De Verrassing' en daarin waren glansrollen weggelegd voor Hans als pas getrouwd man, en Lientje zijn vrouw. We hoefden geen verliefdheid te acteren. We waren onszelf en dat moet in de zaal van het Boschhuis voor iedereen zichtbaar zijn geweest.

Je eerste liefde blijft je altijd bij en dus heeft Nannie voor altijd een warme plek in mijn herinneringen. Ze zat achter mij in de klas en haalde negens terwijl

ik in zesjes grossierde. Ze mepte iedereen van de tennisbaan terwijl ik de ballen over het hek het bos in joeg. De liefde was pril en goed en mooi en er was een huis met een familie waar ik met warmte werd onthaald. Haar moeder verwerkte iedere zondag een enorme kip in de maaltijd en dan moest er natuurlijk weer toestemming gevraagd worden om te mogen blijven eten. Dat leverde de gebruikelijke problemen op als mevrouw Dijkstra belde maar als de notaris zelf het Internaat belde werd die nooit geweigerd want de directeur was als oud-militair gevoelig voor sociale macht.

Hoe mooi en oprecht die eerste liefde ook was, op die leeftijd verwatert die snel door slecht onderhoud, omdat ik weer bij mijn ouders ging wonen. Daarna gingen we studeren. Nannie in Groningen en ik in Eindhoven en we vulden ieder ons eigen leven in.

Pas op de reünie van 2009 heb ik haar weer ontmoet op de H.B.S. van toen. Het was een bijzonder en emotioneel moment toen we elkaar daar omhelsden en ter plekke vielen de jaren weg. We zetten ons gesprek voort waar we het toen hadden neergelegd en zijn de hele dag geen vijf pas van elkaar verwijderd geweest. Je kijkt in het verleden en beseft met mildheid en warme weemoed dat het zo logisch was dat je toen verliefd op haar werd. Onuitgesproken weet je beiden dat je niets van elkaar verwacht en dat er niets hoeft en daarom is er vrijheid om terug te zien en achter de emoties van toen te blijven staan. Het was toen goed en het is nog steeds goed en in september zien we elkaar weer.

Reyer Kras

VERBOUWINGEN

Hoewel de oorspronkelijk staat van het schoolgebouw behoorlijk goed bewaard is gebleven, zijn er sinds 1924 natuurlijk aanpassingen aangebracht. De meest in het oog vallende tot 1990 is wellicht de bouw van een gedeelte achter de gymzaal in '55 en '56. Met de uitbreiding, waarbij de architect aansluit bij de stijl van de school, zijn de berging en de kleedkamers naar de achterkant verplaatst. De kleedkamers, die zich daarvoor naast de grote trap bevonden, zijn omgebouwd tot hallen waarbij er aan weerszijden van het achterstuk toegangsdeuren zijn geplaatst.

Met het groeien van de school in leerlingaantallen in de jaren zeventig is de oorspronkelijke directeurskamer omgezet naar administratiekamer. De rector huist sinds 1974 in wat voorheen de lerarenkamer was. Links van de hoofdingang, tegenwoordig de ruimte van de directiesecretaresse, bevindt zich tot halverwege de jaren zestig de meisjeskamer, de overblijfsplek voor de meisjes. De jongenskamer – nu een directiekamer en een lokaal – is tot die tijd aan de linkerkant van de hal. In de jaren zestig wordt er een kantine van gemaakt voor zowel de meisjes als de jongens. In de jaren zeventig wordt er een houten noodgebouw geplaatst dat dient als kantine.

In 1966 wordt aan de achterzijde een fietsenberging gebouwd in de stijl van de pergola van de botanische tuin..

Bij de invoering van de Mammoetwet in 1968 komt ook het U.L.O gebouw aan de Bentlagestraat ter beschikking. Ondanks het feit dat daarmee veel extra ruimte gecreëerd wordt, zien we dat de leerlingengroei van de jaren zeventig een massale toename van een aantal houten noodgebouwen met zich meebrengt. Bij het zogenaamde B-gebouw aan de Bentlagestraat staan al drie extra noodlokalen, bij het hoofdgebouw wordt achter de linkervleugel een grote houten kantine neergezet, met daarachter een noodcomplex met ongeveer tien lokalen. Achter de rechtervleugel, op de plek van de vroegere botanische tuin, wordt een handvaardigheid lokaal geplaatst.

Onder leiding van rector Sakkers wordt in de jaren tachtig gerenoveerd. Waar mogelijk worden delen van de school gerestaureerd en in oude luister hersteld.

De grote vernieuwing komt in 1991 als de overheid de Rijksscholen gaat afstoten. Er wordt een deal met de gemeente gemaakt. De gemeente neemt het

Het oude gebouw van Westerhout spiegelt zich in het nieuwe van Koekoek.

zogenaamde B-gebouw over. Het gebouw wordt afgebroken om plaats te maken voor nieuwe woningen. Een compleet nieuw schoolgebouw wordt onder leiding van architect Koekoek uit Almere achter het monument neergezet. Een gebouw, dat volledig en doelbewust afwijkt van de Amsterdamse schoolstijl: de architect wil een eigentijds gebouw neerzetten met een eigen karakter. Slechts de spiegelende wanden reflecteren de verbinding tussen het oude en nieuwe deel. Om kosten te besparen besluit de gemeente een semipermanent gebouw neer te zetten. De toekomst van de school is volgens sommigen in de regionale politiek onzeker en dat weerhoudt B & W van mogelijk onverantwoorde uitgaven. Het gebouw kent een afschrijftijd van 25 jaar en is daarmee op korte termijn waarschijnlijk aan een grote renovatie toe.

In 1998 vindt aan de achterzijde van het nieuwe gedeelte een volgende uitbreiding plaats met de bouw van een studiehuis, enkele vaklokalen en een geschikte praktijkruimte voor de vmbo –sector Zorg en Welzijn. Ook deze uitbreiding wordt door Koekoek ontworpen.

Ook vanaf 2005 kent de school een gestage groei van leerlingen waardoor er weer naar extra lesruimte gezocht moet worden. Er wordt in 2007 een tijdelijk onderkomen gevonden in 'De Westermarke', de voormalige basisschool aan de Westerstraat.

In 2011 zal de school weer uitbreiding krijgen in de vorm van een grote praktijkruimte, waarin de vmbo sector Techniek Breed een goede werkplek zal krijgen.

Uitbreiding van de school op het voormalige sportveld ten Noorden van het A-gebouw.

